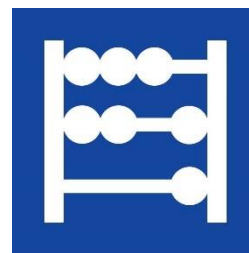

9

Үнэ

Улаанбаатар хотын хэрэглээний үнийн индекс 2016 оны эцэст **0.5 хувь** болж, өмнөх оныхоос **0.6 пункт**ээр буурчээ.

2016 оны эцэст хэрэглээний сагсанд сонгогдсон 329 нэр төрлийн бараа, үйлчилгээний **39.5 хувийнх** нь үнэ өсч, **36.8 хувийнх** нь үнэ буурч, **23.7 хувийн** бараа үйлчилгээний үнэ тогтвортой байв.

9 Үнэ

9.1 Хэрэглээний үнэ

9.2 Хэрэглээний үнийн индекс

9.3 Хүнсний өргөн хэрэглээний барааны дундаж үнэ*, жил бүрийн 9 сарын байдлаар

9.4 2017 оны 10 дугаар сарын байдлаар “Петровис” ХХК-ны шатахууны үнэ болон “Цайз” захад зарагдах нүүрс модны үнэ.

Хэрэглээний үнийн индекс

Хэрэглээний үнийн индекс (ХҮС) нь хэрэглэгчдийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар өөрчлөлтгүй тогтвортой байхад үнэ дунджаар хэрхэн өөрчлөгдөж буйг илэрхийлэх үзүүлэлт бөгөөд нийт өрхөөр тооцсон үнийн өөрчлөлтийг харуулна.

Хэрэглээний үнийн индексийг төрөөс санхүү, мөнгө, зээлийн бодлогыг боловсруулах, инфляцын түвшнийг тодорхойлох, хүн амын цалин, тэтгэвэр, тэтгэмж, бусад орлогын хэмжээг индексжүүлэх тооцооны гол үзүүлэлт болгон ашигладаг.

ХҮИ-ийн тооцоонд хэрэглээний сагс, хэрэглээний жин гэсэн хоёр үзүүлэлтийг ашиглана.

Хэрэглээний сагс нь дундаж зарлагатай өрхийн хэрэглээг төлөөлөх чавдартай, хэрэглээний үнийн индекс тооцох зорилгоор бүрдүүлсэн хүн амын өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний нэр төрлийн жагсаалт юм. Сагсанд сонгогдсон бараа, үйлчилгээний үнийн өөрчлөлтийг тооцоход бараа, үйлчилгээний тоо хэмжээ, төрөл, чанар зэргийг тогтмолоор авч үздэг.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний жин гэж өрхийн худалдаж авсан бараа, үзүүлсэн үйлчилгээний нийт зардалд тухайн бараа, үйлчилгээний зардлын эзлэх хувийг ойлгоно.

ХҮИ-ийн тооцоонд тогтмол бүтэцтэй үнийн Ласпейресийн индексийг өргөн ашиглаж байна.

Ласпейресийн томъёо нь:

$$I_t^L = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{P_{it}}{P_{io}} Q_{io}}{\sum_{i=1}^n Q_{io}} * 100$$

I_t^L -t тайлант үеийн Ласпейресийн индекс

t-тайлант үе, 0-суурь үе

P_{it} -“i” барааны тайлант үеийн үнэ

P_{io} -“i” барааны суурь үеийн үнэ

Q_{io} -суурь үеийн “i” барааны худалдан авсан тоо, хэмжээ (жин)

\sum -нийлбэрийн тэмдэг

Үнэ өсөж тэр хэмжээгээр мөнгөний ханш буурахыг инфляци гэнэ. Инфляцын түвшнийг тооцохдоо дараах томъёог ашиглана. Үүнд:

$$\text{Инфляцийн түвшин} = \frac{I_t - I_o}{I_o} * 100$$

I_t -тайлант үеийн үнийн индекс

I_o -суурь үеийн үнийн индекс

Аргачлалын тайлбар

ҮСХ 1991 оноос Олон Улсын Хөдөлмөрийн байгууллагын аргачлалаар ХҮИ-ийг тооцож эхэлсэн бөгөөд 1991 оноос хойш ХҮИ тооцдог хэрэглээний сагсны нэр төрөл, жин болон суурь үеийг 4 удаа шинэчилсэн.

ҮСХ 2008 оны 1 дүгээр сараас эхлэн хэрэглээний үнийн улсын индексийг Уланбаатар хотын ХҮИ-ээр тооцож байсан аргачлалаа шинэчилж, олон улсын аргачлалын дагуу улсын индексийг аймаг, нийслэлийн өрхийн хэрэглээний зардлаар жигнэсэн дундаж үзүүлэлтээр тооцох аргачлалд шилжсэн.

Уг аргачлалын дагуу хэрэглээний үнийн улсын индексийг 2005 оны 12 дугаар сарын суурь үетэй харьцуулснаар 2006 оноос хойш тооцож байв.

ҮСХ нь хэрэглээний сагсны нэр төрлийг 2011 онд 329 болгон нэмэгдүүлж, (аймгуудад 214 нэр төрөл), 2010 оны өрхийн нийгэм эдийн засгийн судалгааны үр дүнгээр хэрэглээний зардлын жинг шинэчлэн 2010 оны 12 дугаар сарын суурь үетэй харьцуулснаар 2012 оны 1 дүгээр сараас хэрэглээний үнийн индексийг тооцон нийтэд мэдээлж байна. Хэрэглээний үнийн улсын индексийг хувийн зориулалттай хэрэглээний бараа, үйлчилгээний ангиллын үндсэн 12 бүлгийн түвшинд нэгтгэн тооцож байна.

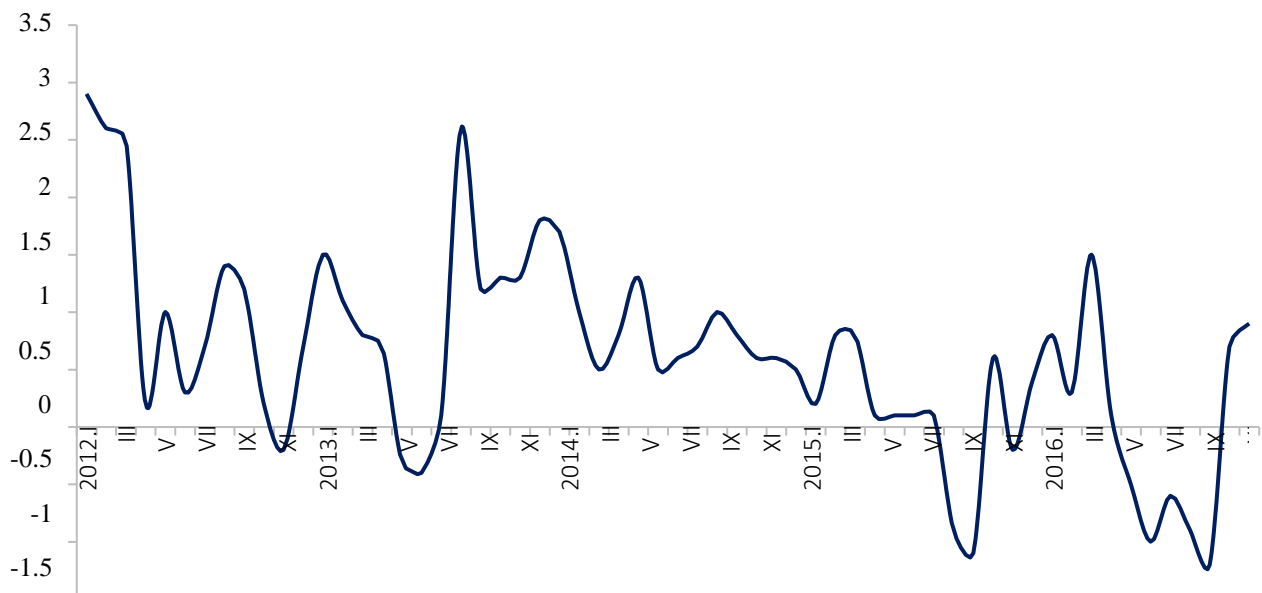
Хэрэглээний үнийн бүсийн индексийг 2012 оноос дээрх ангиллын 12 бүлгийн түвшинд тооцож, нийтэд тархааж байна.

Хэрэглээний үнийн судалгааг 1997 оноос аймгийн төвүүдэд сар тутам явуулж, аймаг бүрийн үнийн индексийг тооцож байна.

2014 оны 1 дүгээр сараас эхлэн Улаанбаатар хотод борлуулагдаж буй махны дундаж үнийг хүнсний захуудын махны борлуулалтын хэмжээгээр жигнэн тооцож эхэлсэн.

9.1 Хэрэглээний үнэ

Нийслэлийн хэрэглээний үнийн индекс 2016 оны эцэст 0.5 хувь болж, өмнөх оныхоос 0.6 пунктээр буурчээ. Хэрэглээний үнийн индекс 2012 онд 3.1 пунктээр өсч 14.2 хувь, 2013 онд 1.9 пунктээр буурч 12.3 хувь, 2014 онд 1.6 пунктээр буурч 10.7 хувь, 2015 онд 9.6 пунктээр буурч 1.1 хувьд хүрч байжээ. 2016 оны эцэст хэрэглээний сагсанд сонгогдсон 329 нэр төрлийн бараа, үйлчилгээний 39.5 хувийнх нь үнэ өсч, 36.8 хувийнх нь үнэ буурч, 23.7 хувийн бараа үйлчилгээний үнэ тогтвортой байв.

2016 онд хэрэглээний үнийн сарын дундаж өсөлт тогтвортой байв. Энэ нь өмнөх онтой харьцуулахад 0.1 пунктээр буурсан үзүүлэлт юм.

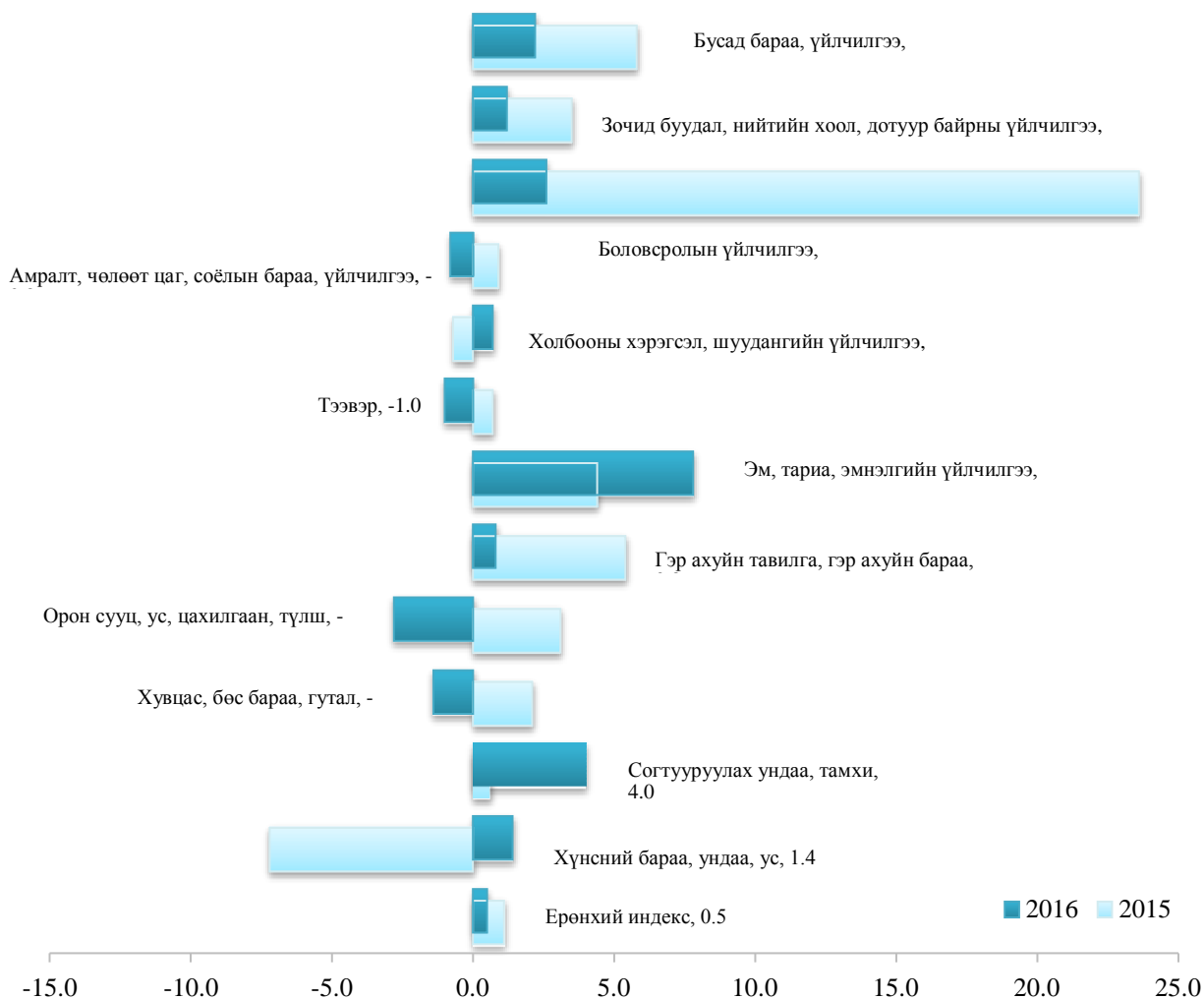
Улаанбаатар хотод хэрэглээний үнийн сарын индекс 2016 оны 4 дүгээр сард 1.5 хувиар өссөн нь хамгийн өндөр өсөлт байв. Судалгаанд сонгогдсон хүнсний 93 нэрийн барааны 48 (51.6%) нэрийн барааны үнэ нэмэгджээ.

Нийслэлд хэрэглээний үнийн ерөнхий индекс 2016 оны эцэст өмнөх оныхоос 0.5 хувиар өссөний дотор хувцас, бөс бараа, гутлын бүлгийн үнэ 1.4 хувь, орон сууц, ус, цахилгаан, түлшний бүлгийн үнэ 2.8 хувь, тээврийн бүлгийн үнэ 1.0 хувь, амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээний бүлгийн үнэ 0.8 хувиар буурч, харин хүнсний бараа, ундаа, усны бүлгийн үнэ 1.4 хувиар, согтууруулах ундаа, тамхины бүлгийн үнэ 4.0 хувиар, гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн барааны бүлгийн үнэ 0.8 хувиар, эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээний бүлгийн үнэ 7.8 хувиар, холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээний бүлгийн үнэ 0.7 хувиар, боловсролын үйлчилгээний бүлгийн үнэ 2.6 хувиар, зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээний бүлгийн үнэ 1.2 хувиар, бусад бараа, үйлчилгээний бүлгийн үнэ 2.2 хувиар тус тус өсчээ.

9.2 Хэрэглээний үнийн индекс

Үзүүлэлт	2012-ХII	2013-ХII	2014-ХII	2015-ХII	2016-ХII
	2011-ХII	2012-ХII	2013-ХII	2014-ХII	2015-ХII
Ерөнхий индекс	114.2	112.3	110.7	101.1	100.5
Хүнсний бараа, ундаа, ус	119.9	114.0	106.9	92.8	101.4
Согтууруулах ундаа, тамхи	154.6	111.7	110.4	100.6	104.0
Хувцас, бөс бараа, гутал	113.0	113.4	109.2	102.1	98.6
Орон сууц, ус, цахилгаан, түлш	108.7	108.4	122.1	103.1	97.2
Гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа	104.5	120.7	108.5	105.4	100.8
Эм, тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ	111.7	121.7	111.4	104.4	107.8
Тээвэр	107.5	101.6	110.3	100.7	99.0
Холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ	98.8	99.8	100.7	99.3	100.7
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ	103.8	98.0	109.7	100.9	99.2
Боловсролын үйлчилгээ	116.1	128.4	117.7	123.6	102.6
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ	121.8	117.5	105.1	103.5	101.2
Бусад бараа, үйлчилгээ	106.0	121.0	109.1	105.8	102.2

9.3 Хэрэглээний үнийн өөрчлөлт

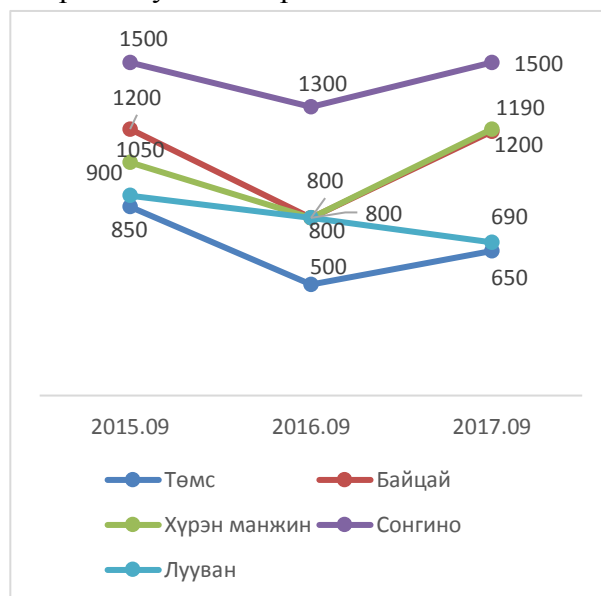
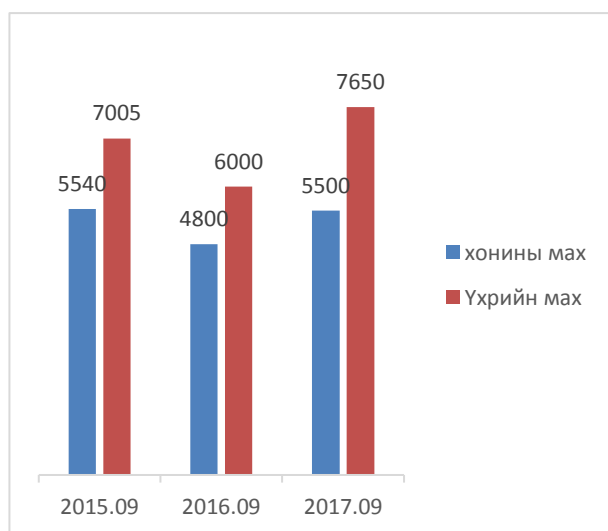

Бараа, үйлчилгээний бүлэг	Үнийн өөрчлөлт %	Дэд бүлэг, зарим барааны үнийн өөрчлөлт
Хүнсний бараа, ундаа, ус	1.4	Хүнсний бараа, ундаа, усны бүлгийн үнийн өсөлтөд мах, махан бүтээгдэхүүн 5.2 хувь, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн 0.5 хувь, талх, гурил, будаа 1.7 хувиар тус тус өссөн нь голлон нөлөөлжээ.
Согтууруулах ундаа, тамхи	4	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд дарс 0.4 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Хувцас, бөс бараа, гутал	-1.4	Хувцас, бөс бараа, гутлын бүлгийн үнийн бууралтад бүх төрлийн хувцас 1.4 хувь, жижиг эдлэл хэрэгсэл 3.3 хувь, бүх төрлийн гутал 1.7 хувиар буурсан нь нөлөөлсөн байна.
Орон сууц, ус, цахилгаан, түлш	-2.8	Орон сууц, ус, цахилгаан, түлшний бүлгийн үнийн бууралтад сууц хөлслөгчдийн төлсөн бодит түрээс 7.0 хувь, орон сууцны засвар, үйлчилгээ 3.0 хувь, хатуу түлш 12.8 хувиар тус тус буурсан нь нөлөөлөв.
Гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа	0.8	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд гэр ахуйн оёмол, нэхмэл эдлэл 0.2 хувь, гэр ахуйн удаан эдэлгээт цахилгаан, бусад бараа 5.1 хувь, цахилгаан хэрэгслийн засвар 25.0 хувь, шилэн эдлэл, сав суулга 1.3 хувь, жижиг багаж хэрэгсэл 0.5 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ.
Эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ	7.8	Эм, тариа, эмнэлгийн үйлчилгээний бүлгийн үнийн өсөлтөд эм, тариа 7.1 хувь, амбулаторийн үйлчилгээ 18.5 хувь, шүдний эмнэлгийн үйлчилгээ 20.0 хувь, эмнэлгийн туслах үйлчилгээ 12.1 хувь, эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлэх үйлчилгээ 3.0 хувиар өссөн нь нөлөөлсөн байна.
Тээвэр	-1	Энэ бүлгийн үнийн бууралтад хувийн тээврийн хэрэгслийн шатах, тослох материал 7.1 хувиар буурсан нь нөлөөлсөн байна.
Холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ	0.7	Холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээний бүлгийн үнийн өсөлтөд телефон утас, факсын үйлчилгээ 0.7 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ.
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ	-0.8	Энэ бүлгийн үнийн бууралтад тоглоом, наадам, хобби 0.3 хувь, чөлөөт цагийн үйлчилгээ 0.8 хувь, бичгийн болон зургийн хэрэгсэл 7.9 хувь, амралт, аялал, жуулчлал 12.1 хувиар буурсан нь нөлөөлсөн байна.
Боловсролын үйлчилгээ	2.6	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд дээд боловсролын үйлчилгээ 2.6 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөлжээ.
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байр	1.2	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд гуанз, цайны газрын үйлчилгээ 1.8 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөлсөн байна.
Бусад бараа, үйлчилгээ	2.2	Бусад бараа, үйлчилгээний үнийн өсөлтөд гоо сайхны хэрэгцээнд зориулсан бусад эд зүйлс 3.6 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөлөв.

9.3 Хүнсний өргөн хэрэглээний барааны дундаж үнэ*, жил бүрийн 9 сарын байдлаар

№	Бүтээгдэхүүний нэр	Хэмжих нэгж	2016.09	2017.09	<u>2017</u> <u>2016</u>
1	Талх “Атар”, “Талх чихэр” ХК	Ширхэг	1150	1260	109.6
2	Гурилан боов, Зүсмэл, 900 гр, уут, Өгөөж ХК	Ширхэг	2700	3240	120.0
3	Гурил , дээд зэрэг, “Алтан тариа” ХХК,	Кг	1300	1420	109.2
4	Гурил ,1-р зэрэг, “Алтан тариа” ХХК,	Кг	1150	1090	94.8
5	Гурил, 2-р зэрэг, “Алтан тариа” ХХК,	Кг	900	950	105.6
6	Хонины мах, ястай	Кг	4800	5050	105.2
7	Үхрийн мах, ястай	Кг	6000	7650	127.5
8	Элсэн чихэр	Кг	2300	3350	145.7
9	Төмс, монгол	Кг	500	650	130.0
10	Байцаа, монгол	Кг	800	1190	148.8
11	Лууван, монгол	Кг	800	690	86.3
12	Хүрэн манжин, монгол	Кг	800	1200	150.0
13	Сонгино, хятад	Кг	1300	1500	115.4
14	Цагаан будаа	Кг	3100	3600	116.1
15	Алим, фүжи	Кг	4500	5000	111.1
16	Сүү, задгай	Литр	1200	1550	129.2
17	Тараг, цөцгийтэй, “Сүү ” ХК	Литр	1800	2260	125.6
18	Ургамлын тос, "Янта", 1 л, импортын	Литр	3500	3460	98.9
19	Шоколад, "Alpen Gold", 100 гр, импортын	Ширхэг	1650	2050	124.2
20	Ундаа, MCS Coca Cola, "Бидний ундаа", 1.25 л,	Ширхэг	1800	2070	115.0

Баянзүрх дүүргийн хүнсний зах, дэлгүүрүүдээр 2017 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн үнийн ажиглалтаар хүнсний өргөн хэрэглээний 20 нэр төрлийн бүтээгдэхүүний дундаж үнийг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад дээрх байдалтай байлаа. Өргөн хэрэглээний хүнсний гол нэр төрлийн зарим бүтээгдэхүүний үнийг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад, хонины ястай мах 250 төгрөг, элсэн чихэр 1050 төгрөг, байцаа 390 төгрөг, сонгино 200 төгрөгөөр тус тус өсч, “Алтан тариа” ХХК-ийн 1 дүгээр зэргийн гурил 60 төгрөг, лууван 110 төгрөг, Ургамлын “Янта” тос 40 төгрөгөөр тус тус буурсан байна. Харин “Атар” талх, “Алтан тариа” ХХК-ийн 2-р зэргийн гурил, фүжи алимны үнэ харьцангуй тогтвортой байлаа.

9.4 2017 оны 10 дугаар сарын байдлаар “Петровис” ХХК-ны шатахууны үнэ болон “Цайз” захад зарагдах нүүрс модны үнэ.

Д/д	Петровис	
	Бинзен	Үнэ (төг)
1	80	1475-1480
2	92	1565-1630
3	95	1795-1820
4	98	1910-1920
5	Энгийн-Дизель	1690-1720
6	Нано-92	1565-1630
7	Нано-Дизель	1690-1720
8	Евро-5 дизель	1690-1720

Д/д	Цайз зах	
	Төрөл	Үнэ(төг)
1	Хар мод (шуудай)	3500
2	Нарс мод (шуудай)	3500
3	Налайх нүүрс (шуудай)	3500
4	Налайх нүүрс (портер-1.5 тн)	280000
5	Налайх нүүрс (портер-1 тн)	230000